

ТАКА СОБІ КАЗКА

Жили-були дід та баба,
Непоганий це початок,
А щоб вас не з'їла жаба,
Я почну з таких нотаток:

На Україну із Росії
Щось москалик заблукав,
Одягнувсь, як на весілля,
Й почухрав. Хіба ж він знав,

Що лиш доля може часом
Відати, хто чим живе,
І ніякий син лукавий
Не має прав пізнати це.

Та завдання від царя
Із славетної столиці
Мав чинуша, щоб дівча
Притягнути за спідницю

Та у вапняні палати,
Де той сивий дід блукає,
Що корона на вухах,
Ну і розум вже минає.

Та як з глузду він зіскочив,
То й женитись закортіло.
Каже, що ще бачать очі,
І що навіть стачить сили

Задовольнити капризи
Вільнородної дівчини.
Але все це має статись
Наче вчора, а не нині.

Має та княгиня бути,
Як царівна на весні,
І щоб стан і карі очі
Були кращі, ніж у сні.

Та спитайте у Стамбулі,
У Москві чи в Нар'ян-Марі,
Де дівчата найгарніші,
Вам відкажуть: кращі кралі

У краю співучих сіл,
Там, у славній Україні.
Хто не вірить, той осел,
Хто згодився, той донині

Має лагідну оселю,
І обід завжди гарячий.
Прийдуть друзі, замість хмелю
Один одного побачать.

І дітей навколо хати,
Як у яслах багатенько.
І вночі не зимно спати,
Одяг випраний добренько.

Та про діда і про бабу
Я почав Вам говорити,
Хай вони ще зачекають,
Нам москалика б узріти.

Їде бідний, притомився,
Сонце, як вогонь, пече,
Піт по лобі покотився,
Трохи хрумнуло плече.

Кожух, мабуть, зачепився,
Чобіт дуже важеченний.
Ну, то й що, що ріже бік,
Адже одяг весь казенний.

– А не выпить нам немного? –
Хтось промовив випадково –
Очень длинная дорога –
Кажется, везет корова.

Кучер був старий зі стажем
І погодився рішуче,
Каже: – Згоден, я тут знаю,
Є шинок «Любов і круча».

У селі остання хата,
Немов жінка без одежі,
Непомазана й проклята
Зустріча проїжджі вежі.

А всередині – гуляння,
Навіть чути від дороги,
І шинкарка вся при моді,
Але тільки босі ноги.

То як гість ступив до хати,
Попритихли щось розмови.
При медалі, волохатий ...
І які ж він знає мови?

– А чи здалеку, чи зблизька
Ви приїхали до нас?
Це шинкарочка питає,
Без потреби, про всяк час.

– Из Москвы я, из столицы,
Далека моя дорожка.
Ну, а здесь, как говорится,
Выпил бы пивка немножко.

Щось зовсім гуляння стало,
Чутно, муха пролетіла,
Хтось ледве ковтнув шмат сала.
Так, гуляння щось заїло.

Але ж гість, отож годиться
По-гостинному прийняти:
Пиво дати, щоб напитись,
Ковдру й ліжку, щоб поспати.

І москалик у куточку п'є
І хлібом заїдає,
Ріже сало на шматочки,
Ну а потім й їх зминає.

Вже й горілочки замовив,
Срібний портсигар виймає,
Хлопці далі веселяться,
Ну а він собі співає.

Та ось скрипнули дверцята
Лагідно, як не бувало.
Це Катруся-молодиця
До шинку щось заблукала.

То їй сивий дід Тарас
Наказав віднести гроші.
Це той дід, що в баби жив
(Взагалі то він хороший).

Хлопці всі позавмирили:
Так дівчинонька ж вродлива.
Навіть п'яні поставали –
Ось яка Катруся мила.

І москаль, що з мозолів
Чобіт скинув той нарешті,
Не ковтне і не дихне,
Що не буде й зятя в тещі.

А вона ласкаво й тихо
Привіталась з товариством,
Віддала мішечок грошей
Й зникла так, як блискавиця.

І ожив Петро з Степаном,
Пісню почали співати,
А москалик з'їв цигарку
Й вирішив не від'їжджати.

Та погляньмо на стежину,
Що травою поросла.
Бачиш? Он біжить дівчина,
Місяць радісно сія.

Ніч-царівна надійшла,
Зорі в небі засвітила,
Снів чарівних напуска
Й смутку у ставок долила.

Дуб могутній задрімав,
Вже з десятий вік стрічає,
Віти трохи посхиляв,
Слуха, як сопілка грає.

І та музика казкова
Ллється лагідно і тихо,
Розчиняється в безодні
Й забира з собою лихо.

Це козак Іван стомився,
Відпустив коня гуляти,
Сів під дубом, зажурився
Й вирішив чогось заграти.

Грає, тугу відганяє
І до неба промовля:
– Де ж кохана моя люба?
Заблукала десь вона?

Ну, а може при дорозі
Вороги зустрілись їй?
Дайте шаблю, я їх в змозі
Подолати. Боже ж мій!

Несподівано, раптово
Десь почулося: – Іван! –
Пролетіло, наче слово,
Непокірне всім вітрам. –

Де ж ти, милий, притомився?
Де ж ти? Я тебе шукаю.
Може, при коші лишився,
А, можливо, та лихая,

Що і сорому не знає,
Прийняла тебе на нічку.
Коси їй повириваю,
Та понівечу їй личко.

Дуб той бачить все і чує,
Так схотів помолодіти,
Він є свідок, як ці двоє
Один одного зустріти

Прагнуть понад все на світі.
Так, кохання – всемогутнє,
І ніякі хижі сіті
Не утримають ні в будні,

Ані в свята поклик серця,
Що без міри стрімко б'ється.
Бачить місяць, бачать зорі,
Як струмок джерельний ллється,

Як дівчина з козаком
На коні, та серед поля
Скачуть, ні, вони летять,
І на те їх власна воля.

Вранці півні заспівали
(Чогось-то не спиться їм),
В небі зорі позгасали,
А де москалик, і що з ним?

Бідолаха сну позбувся
І за вухом почесав,
Разів зо два потягнувся,
Позіхнув, а потім встав.

Щось воно усе набрякло,
Дощ збирається, чи йде?
І ця літня сіра мряка
Розістлалась, що ніде

Й світу білого не видно.
Чуєш? Хтось у двері грюка?
Потім скрип і чобіт стукіт,
Згодом знов заклали крюка.

– Ну, так что ты мне расскажешь?
Аль не выполнил заданье?
Я тебе, ты меня знаешь,
Вспомню все, было б желанье.

– Та нічого, не казися,
Я здобув тобі адресу.
І якщо ти вже помився,
Я додам, та не для преси:

Чуєш, в неї хлопець є,
Молодий і працьовитий,
І, якщо спитать мене –
Я поїхав далі звідси б.

– И зачем я буду слушать
Неразумного холопа?
Я б сказал плохое слово,
Так его уж вспомнил кто-то.

Сколько раз тебя учить
Говорить не по-мужицки?
«Ты» на «вы» ведь замени,
И держись, как при царице.

Помнишь, как тебя я спас
От политической атаки?
Ты послушай мой рассказ,
Чтобы не дошло до драки.

Когда ты трепаться начал
В Петербурге, при купцах.
Помнишь? Тот, что в доску пьяный,
Все услышал. Это факт!

И в Смоленске, под забором
Философствовать начал,
Твой бредок про малороссов
Слышал каждый, кто молчал.

Кто-то настрочит бумагу,
Сделает внизу приписку,
И пиши «прощай» без страха,
И Сибирь – твоя прописка.

Знаешь ты мою проблему:
Царь велел жену сыскать.
Он мне обещал за это
Лишний орденочек дать.

Но ведь в поисках моих
Среди этого народа
Нервов надо за троих –
Тут нужна твоя подмога.

– Я це чув і розумію,
П'ятий раз ти вчиш мене,
А дівчину не дозволю
До Москви завезти. Все!

Знову grimнули дверцята,
Східці з чоботом зустрілись,
Клямка впала на підлогу,
Знову тиша причаїлась.

І москалик до віконця
Притулився ненароком,
Позбирав вапно на плечі,
Й зазирнув у дворик оком.

Дощ на зливу перейшов,
Ну, а потім вщух раптово.
Тихо так, що сумно аж,
Хоч би хто промовив слово.

Десь години через дві
Таки сталася розмова,
Гість спустився на долину
І почув таку мову:

– Вже прокинулися Ви,
Чай я щойно заварила.
Хочете, то пригощу?
Можна замість чаю пиво.

– Чай? Мене нравится идея.
Дома я всегда пью квас.
Но вдали моя земелька,
То давай, что есть сейчас.

І москаль в куток забився
І з-за столу виглядає.
Вподобав це темне місце,
Його темінь не лякає.

А шинкарка, поміж ділом,
Перед гостем, як куниця,
Викаблучується добре.
Бач, яка собі вдовиця?

– Ну, то як напій? Солодкий?
Може цукру ще додати?
Може трохи остудити?
Чи окропу піділляти?

Я туди поклала м'яту,
І меліси не забула.
Цей рецепт я пам'ятаю,
Звідколи дівчиною була

І ходила до бабусі,
Що жила в тутешнім лісі.
Та померла того літа,
Бо була уже у віці.

– Знаю я дела такие,
Как в лесах, поодиночке
Ведьмы дряхлые, худые
И темнющие, как ночка.

Говорят, что в сих лесах
Тоже ведьму можно встретить.
Может это и была?
Что ты можешь мне ответить?

– Що Ви? З глузду зіскочили?
То коли воно бувало,
Щоб у лісі відьми жили?
Ця бабуся, щоб Ви знали,

Була знахарка відома,
Жила в злагоді і мирі
Зі звірами і людьми,
Знала, що в природі сила.

А відьомське кодро – в селах.
Що живе в хатах білявих,
Наче нечесті немає,
Та лише надійде справа

Покричать про наболіле,
То почнуть клясти й горланить,
Аж до неба верещати,
Що й квітки в садах пов'януть.

Пам'ятаєте дівчина
Попід вечір приходила.
В неї мати, ой сварлива.
Хоч сама дівчина мила.

Як побачить чиюсь курку,
На своєму, на городі,
То усе, що є збирає,
І таке бува городить,

Що стає навколо п'ятьма,
Бо прокляття – через слово.
От така є справжня відьма,
Вона гірше ніж полова,

Що чіпляється до всього,
Будь-якої одежини.
А за гроші, най не мовлю, –
Поз'їдає навіть глину.

– Это, право, интересно:
У меня здесь дельце есть.
Мне бы эту старушонку
Повидать была бы честь.

– Як же може важний пан
Із столиці мати справу
Зі сварливим, як бедлам,
Цим бабиськом? От цікаво!

– Не волнуйся, я найду,
О чем поговорить с селянкой.
А тебя я попрошу
Ротик запереть на клямку.

Но железо ненадежно,
Запросто откроет лом.
Знаю я замок получше:
Семь монеток серебром.

Дам тебе за то, что слышал,
Да за чай и колбасу,
Остальные, семь таких же,
Я попозже принесу,

Если встречу маму Кати.
Кстати, как ее зовут?
Помни, что с тебя молчание.
Награжу потом за труд.

– Щиро вдячна Вам я, пане.
Балакучою не буду.
Цю крикух звати Мотря,
А на прізвисько Мокруха.

Хмара трохи розійшлась,
Сонечко на небі сяє,
А москалик у кімнаті
Сів й ногою коливає.

Вечоріє. Над селом
Свій осатаній промінь сонце
Протягнуло, поєднав
Свій червоний диск з віконцем.

Ну а далі, відштовхнувшись
Від скляних очей будинку,
Перестрибнув дві калюжки,
Промінь наш знайшов путівку

В буду старого Барбоса.
Змусив бідолаху встати.
Тут, як кажуть, почалося
Гавкання, і верещати

Жінка почала. І правду
Люди кажуть, що не в силах
Витримати Мотрі голос,
Мабуть, чутно і в могилах.

Біля брами чоловік,
Піт на лобі, серце в п'яті.
Наш герой, мені здається,
Не такий вже і завзятий.

У Барбоса з москалем
Діалог щось не виходив.
А проте, вже й бідний пес
Через крик став просто «подив».

– Я, конечно, извиняюсь,
Милый песик и хозяйка.
Я не местный и надеюсь
Пообщаться без нагаек.

– Три чорти ... каміння ... грати ...
Щоб ... нехай ... аби ніколи ...
На той світ ... навік забрати ... –
Трохи слів з її промови.

– Это, право, я не знаю
Как у вас там про куницу,
Только здесь я представляю
Ходока по молодицу.

В белокаменных палатах
Нам царицы не хватает.
Есть жених весьма богатый,
И в столицах его знают.

Ой, як добре, що не чути
Мотрі крик, лише ковтає,
Лише мовчки стисла зуби.
Потім ледве вимовляє:

– А коли? А як? Цариця?
У Москві? Не дай ... згодиться ...
Скільки? А мені? Щоб звідси ...
А вона? Тарас проспиться.

Ми її... під вельон швидко.
Голодранця... за вельможу... –
Мотрі відповідь менш гидко
Передати я не можу.

А Барбос заліз до буди
Він був слухати не в змозі,
Як за кращі в світі руки
Торгувались при дорозі.

Ту, що лагідніше сонця,
За блискучі камінці
Віддавали безсоромно,
Наче горобця в руці.

Через гай вузенька стежка
Під ногами Петруся
Наче стрічка, тонко в'ється,
Уперед веде юнця.

Він сопе, біжить невтомно,
І під ніс собі бормоче,
Що козак і вже з два роки
Зовсім не боїться ночі.

В кулаку папір стискає,
Той, що кучер передав.
Хто такий? Недобре знає,
Але вдома ночував.

Ще ніхто у цілім світі
Петруся на забавляв
Так, що, правди ніде діти,
Майже спати не лягав.

Нескінченний шлях під сонцем,
Півжиття не без пригоди,
Кучер наш біля віконця
Пригадати мав нагоду.

І Петрусь не без охоти
З гостем був як муха з медом –
Десь повештається трохи,
Й знову, вказуючи в небо,

Запитає: «Чи в усядах
Сонце за селом лягає?
Може, десь такі є люди,
Котрих вітер не лякає?»

Цілий вечір кучер той
Турбував його уяву,
І здається, що не раз
Вгору чуб вставав білявий.

Як солодкі сни під ранок
Серце молоде сприймало,
Заскрипів похмуро ганок,
І щоку залоскотало.

«Милий друже, прокидайся,
Треба твоя допомога.
Бо мій вік, живи не кайся,
Знову хутко у дорогу.

Та біда моя не в тому,
Щоб в степу зорю стрічати.
Лихо, Петрику, в одному –
Без свободи шляхом гнати.

Мушу знову до столиці
Прямувати в цю хвилину,
Мої вірні кобилиці
Будуть вести Катерину.

Мій господар – хитрий дуже,
Все зробив, чого хотів,
Та мені воно й байдуже,
Коли б каменем служив.

Ні, не можу я згодитись
На діла його погані.
Ось записка – треба поспіх
Передати до Івана».

Вже залишив гай і поле,
Петрусевих сил доволі.
Ось і степ, зелене море,
Козаку хоч склеп, хоч воля.

Ось сторожа – давнє диво,
Ось і сам Іван ночує.
Мить одна – і дужа сила
Вже серед степів гарцює.

Ранок – що за Боже диво?
Світ дрімає під росою,
Тільки сонечко ліниво
Залишає постіль свою.

Та погляньмо на дорогу:
Гвалт і крик, і пил навколо,
Наче на Дніпрі пороги,
Гомін – ще таке є слово.

Так, Іван свою Катрусю
Не дозволив везти далі.
Тут, пробачте, я уникну
Діалоги і деталі.

Після жнив там, в Україні,
У селі, де ми блукали,
Те весілля, що донині
Пам'ятають, Богу слава,

Відбулось. І жили славно
Катерина і Іван.
Їх кохання, безсумнівно,
Непокірне ні вітрам,

Ні дощу, ні хуртовині,
Ні огиді слів людських.
І ніякі в світі злидні
Не ввійдуть в оселю їх.

Через рік прийшла новина:
Цар занедужав і заслаб.
Кажуть люди, бідолаха
Не стерпів тамошніх баб.

А москаль знайшов притулок
Десь, неначе, в Україні,
Каже: «Лучше, чем под Тулой
Жить среди кустов калины».

Казка вся, життя – не вічне,
І минає юність мила.
Я завершу поетично:
У коханні справжня сила.

1994–2008